

Forslag til folketingsbeslutning om selvforvaltning og demokrati i folkeskolen.

Af Aage Frandsen (SF) m.fl.
(Fremsat 26/1 88).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 9–12 opførte sager, nemlig:

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 89:

Forslag til folketingsbeslutning om selvforvaltning og demokrati i gymnasieskolen, på hf-kurser og studenterkurser og på voksenuddannelsescentre.

Af Aage Frandsen (SF) m.fl.
(Fremsat 26/1 88).

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 90:

Forslag til folketingsbeslutning om selvforvaltning og demokrati på tekniske skoler og handelsskoler.

Af Aage Frandsen (SF) m.fl.
(Fremsat 26/1 88).

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 91:

Forslag til folketingsbeslutning om selvforvaltning og demokrati på institutioner, der varetager kortere videregående uddannelser (lærer- og pædagogseminarier, sociale højskoler, biblioteksskoler samt skoler, der varetager sundhedsuddannelser og maritime uddannelser).

Af Aage Frandsen (SF) m.fl.
(Fremsat 26/1 88).

12) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 92:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et forsøgsråd vedrørende selvforvaltning og demokrati i folkeskolen, gymnasieskolen m.v., på tekniske skoler og handelsskoler samt på institutioner, der varetager kortere videregående uddannelser.

Af Aage Frandsen (SF) m.fl.
(Fremsat 26/1 88).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Ifølge forslagene skal Folketinget opfordre regeringen til inden udgangen af 1988 at fremsætte en række lovforslag, som skal skabe muligheder for en forsøgsordning over 4 år, altså forsøg med selvforvaltning og demokratisk skolestyring inden for de fire områder, samt lovforslag om et fælles forsøgsråd, som skal tage sig af alle disse forsøg.

Forslagene er, om end de er mere vidtgående, beslægtede med de socialdemokratiske elevdemokratiforslag vedrørende gymnasier, handelsskoler og tekniske skoler, som blev behandlet i Folketinget den 9. februar i år. Jeg vil i vidt omfang henholde mig til hovedpunkterne i det, jeg sagde dengang.

Jeg vil gerne give principiel tilslutning til tanken om decentralisering og økonomisk og undervisningsmæssig selvforvaltning hos de enkelte skoler og institutioner. Der er faktisk allerede sket en meget betydelig udvikling på disse felter. Der er ændret bekendtgørelser, der er skrevet vejledninger – jeg havde nær sagt til overflod – der er udsendt et idékatalog, som netop henvender sig til disse skoleformer, med overskriften »At bestemme selv med ansvar for konsekvenserne«, og der er givet en række ideer til, hvorledes man kan øge især selvbestemmelsen for elever på de nævnte skoleformer.

Jeg vil gerne tage afstand fra forslaget om kollektiv ledelse af skolerne. Jeg mener for det første, at vi har gjort nogle erfaringer med kollektiv ledelse, som gør, at vi ikke længere kan betragte kollektiv ledelse som et fremskridt, som en fremtidsvision, som noget, der er nærmest en naturlig forlængelse af enhver demokratisk tankegang. I dag er vi blevet klar over, at dårlig ledelse måske er demokratiets værste fjende.

Hvis man vil decentralisere, hvis man vil have selvforvaltning, så skal man have en stærk lokal ledelse, så skal der være et sted, hvor borgerne, hvor brugerne, hvor kunderne, eller hvad man vil kalde dem, kan henvende sig med deres klager. Der skal være en person, som har ansvaret. Hvis en klager er i den situation, at det er et organ, der har ansvaret, så vil det ofte være meget svært at lokalisere det ansvar. Hvad gør man egentlig, hvis der er truffet en helt urimelig beslutning, som har ramt en enkeltperson? Hvem drages så egentlig til ansvar? Jeg nævner det bare, fordi jeg synes, vi skal have med i denne diskussion, at spørgsmålet om kol-

[Undervisnings- og forskningsministeren]

lektiv ledelse faktisk rejser en række spørgsmål vedrørende forholdet til den enkelte, spørgsmål om lokalisering af ansvaret i tilfælde, hvor der begås overgreb på den enkelte.

Det er nemlig et fundamentalt led i enhver demokratiopfattelse – og nu vil jeg gerne se hr. Aage Frandsen dybt i øjnene – at gruppen kan nøjagtig lige så godt gøre fejl som den enkelte. Gruppen er ikke spor mere ufejlsbar end en enkeltperson. Forskellen er bare, at når gruppen begår overgreb, så er det næsten umuligt for enkeltpersonen at få sin ret, hvorimod når det er en enkeltperson, der har begået overgreb, så er det betydelig lettere. Så kan ansvaret placeres, man kan finde ud af, hvem det er. Man kan gå til vedkommende, og man kan eventuelt slæbe vedkommende for en overordnet myndighed, eller hvem det nu kan være, man vil slæbe vedkommende for.

Det var bare nogle principielle betragtninger vedrørende fordele og ulemper ved kollektiv ledelse. Som det fremgår, er jeg gennem et langt liv med diskussioner om dette på diverse skoler kommet frem til den konklusion, at dette at etablere kollektiv ledelse overhovedet ikke er noget demokratisk fremskridt, og jeg har nogle gode demokratiske begrundelser for det, begrundelser, der går på den enkeltes rettigheder samt dette, at man ikke gør demokratiet nogen tjeneste ved at dyrke ineffektiviteten; tit og ofte er kollektiv ledelse jo forbundet med ineffektivitet.

Jeg tror derfor, det er vigtigt, at vi får en debat om dette. Jeg synes, det er en spændende debat, og det er også værd at debattere; jeg mener blot, at forslaget her i lidt for høj grad kører videre i en skure, som blev sat i slutningen af 1960'erne, og som vi skal prøve at komme lidt op af for at få en frisk diskussion om de vigtige spørgsmål, der blev rejst dengang. For spørgsmålene er vigtige, men svarene er ikke gode, sådan som de er opført her i forslaget.

Jeg vil gerne tage afstand fra forslaget om ved lov at oprette et kæmpemæssigt forsøgsråd, som er fælles for alle de mange uddannelsesområder, som jo omfatter vidt forskellige skoletyper. Jeg tror, det bliver et tungt arbejdende bureaukrati. Jeg tror, det vil blive et meget fjernt foretagende set fra den enkeltes synsvinkel.

Jeg kan godt se, hvad ideen er med det, for havde man lavet en række forsøgsråd, så ville

jeg jo have brokket mig over, at der var for mange råd. Nu laver man ét, og så brokker jeg mig over det. Men kunne forklaringen ikke være, at det slet og ret er en dårlig idé i det hele taget at lave forsøgsråd?

Skulle vi ikke i stedet søge at give vores institutioner en større grad af frihed og give institutionernes ledelse mulighed for at være ledelse, prøve noget nyt, få mulighed for at varetage det pædagogiske ansvar, sådan at hvis man udsættes for dårlig undervisning, så er der et sted, man kan gå hen og klage sin nød? Det er nemlig kundevenligt, brugervenligt.

Jeg kan oplyse, at jeg i ret nær fremtid fremsætter et forslag til reform af erhvervsuddannelserne. Det burde ikke være nogen overraskelse, for det har jeg været på vej til i lang tid, men jeg tror, det nu snart sker. I den forbindelse får Folketinget jo lejlighed til inden for et meget stort område, som omfatter alle tekniske skoler og alle handelsskoler, at drøfte styrelsesforholdene og herunder også spørgsmålet om elevernes medbestemmelse.

Så vidt jeg husker, var det socialdemokratiske forslag vedrørende erhvervsskolerne særdeles moderat i modsætning til det socialdemokratiske forslag vedrørende gymnasier og folkeskoler. Årsagen er naturligvis, at Socialdemokratiet har nogle fornuftige mennesker i hånden, når man drøfter erhvervsskoler, nemlig fagbevægelsens repræsentanter, som jo repræsenterer kunderne og derfor ikke ønsker, at bl.a. lærerrådene skal have alt for stor magt. Vi bliver nødt til at lære at betragte også lærerråd som repræsentanter for producenter, som i mange spørgsmål står i modsætning til brugerne. Det er vigtigt, at vi gør vores institutioner brugervenlige. Det gør vi ikke nødvendigvis ved at give al magt hverken til lærerrådene eller til elevrådene; det aspekt vil jeg også godt lige drage frem.

Jeg har med disse principielle bemærkninger villet sige noget tværgående. Førstebehandling er jo lejligheden, hvor man kommer med nogle principielle bemærkninger. Der er masser af detaljer, jeg ikke har kommenteret – det beklager jeg – men jeg håber, at det, forslagsstillerne var ude på, netop var en principdebat her ved førstebehandlingen, og den håber jeg jeg nu har bidraget til.

Helle Degn (S):

SF lægger en stribe af forslag om øget selvforvaltning og brugerdemokrati på Folketingets bord, og intentionerne i forslagene deler Socialdemokratiet. Vi finder, at de er en nødvendig forudsætning for den omstilling, som samfundet skal se at komme igennem på vores vej mod år 2000.

De systemforandringer og udviklinger, vi nu snart må se at komme i gang med, er det sørgeligt for os at se at regeringspartierne har givet op over for. Svaret på udfordringen er fra undervisningsministerens og fra regeringens side afvikling af den offentlige sektor, store offentlige besparelser, afvikling af offentlige funktioner og servicefunktioner ude i kommunerne.

Men under valgkampen i september måtte regeringspartierne jo erkende, at de faktisk er kørt fast både i den økonomiske politik og i den politiske idéudvikling. Det blev aldrig rigtig til nogen væsentlig forandring i systemerne i denne regerings tid.

For os er det en væsentlig del af den idéudviklende proces, at medarbejdere, at brugere, at borgere føler et ansvar, føler glæde og har reel medbestemmelse på den forandring, som de sammen skal skabe. Regeringspartierne er kendetegnet ved, at det, de ønsker, i virkeligheden er departementschef-, direktør- og inspektørdemokrati, for længere ud vil de ikke lægge decentraliseringen.

Vi er ligesom SF optaget af, at brugerdemokratiet er det væsentlige, og at det er en nødvendig del af den udvikling, vi skal have sat i gang. Derfor har Socialdemokratiet allerede under valgkampen og også her i Folketinget præsenteret vores bud på øget brugerdemokrati i uddannelsessystemet, i socialpolitikken, i boligpolitikken osv.

På det uddannelsespolitiske område har Folketinget jo allerede, som også undervisningsministeren var inde på det, debatteret vores bud for så vidt angår øget elevdemokrati i gymnasiet, på handelsskolerne og de tekniske skoler. Derfor er vi parat til at lade SF's forslag indgå i debatten i Uddannelsesudvalget sammen med vores forslag.

SF opererer med forsøgsordninger og forsøgsråd. Det er vi ikke så optaget af, men henviser til vores egne forslag og vores bud på det for så vidt angår SF's beslutningsforslag nr. B 89 og B 90.

For så vidt angår beslutningsforslag nr. B 91 gælder de generelle bemærkninger, jeg har gjort indtil videre, også for dette forslag.

Angående etablering af et forsøgsråd, (beslutningsforslag nr. B 92), synes vi, at det er bedre at lade tingene udvikle sig ude i kommunerne, ude på skolerne, i amterne og i alle uddannelsesinstitutionerne. Deri er jeg enig med undervisningsministeren. Vi ser ikke det nødvendige i, at der etableres et egentligt forsøgsråd og et nyt bureaukratisk organ.

Hvad angår beslutningsforslag nr. B 88, om demokrati i folkeskolen, vil Socialdemokratiet fremsætte sit forslag på dette felt inden for en måneds tid. Skolen er efter vores opfattelse på vej med mange og spændende nye undervisningsformer og -eksperimenter. Skolen er på vej med en åbning mod det omgivende samfund, og skolen er i dag også på vej med en decentralisering. Der er brug for, at elevdemokratiet får en central placering i denne omstillingsproces. Der er også brug for – hvad der er meget væsentligt for os – en forenkling af beslutningsstrukturen i folkeskolen og ikke mindst en forenkling i forvaltningen omkring folkeskolen.

Med disse bemærkninger vil jeg gerne tilkendegive, at Socialdemokratiet vil deltage positivt i drøftelserne i udvalget om disse forslag.

Kirkegaard (KF):

Denne stribe af beslutningsforslag fra SF kombinerer nogle særdeles rigtige tanker om begrebet selvforvaltning med et forhåbentlig sidste hendøende ekko fra ungdomsoprørets tid om kollektiv ledelse. Jeg kan lige så godt sige med det samme, at en sådan ildesmagende cocktail ikke falder i konservativ smag, og vi vil derfor afvise SF's beslutningsforslag.

Som forslagsstillerne gør opmærksom på i den skriftlige fremsættelse, har både statsministeren og undervisningsministeren udtalt sig positivt om at give samfundets institutioner større mulighed for at kunne disponere frit inden for en given økonomisk ramme. Men man nøjes ikke med at tale om det, man gennemfører det rent faktisk. Må jeg f.eks. i den forbindelse nævne loven om statstilskud til de frie skoler fra sidste samling. Og jeg forstod på undervisningsministeren, at han har et forslag parat om erhvervsskoler, hvori den samme tankegang vil indgå. Det glæder vi os meget til at se, og der er en lang række andre eksempler på ini-

[Kirkegaard]

tiativer i samme retning. Hertil kommer så en række opfordringer til amter og kommuner om at indføre et tilsvarende system for institutioner i kommunalt og amtskommunalt regi.

På den enkelte institution vil man givetvis også med fordel kunne uddelegere et større ansvar til den enkelte medarbejder eller grupper af medarbejdere helt ude i yderste geled ved skranken eller ved katederet. I det private erhvervsliv har man for længst indset det rigtige i at uddelegere ansvar. I den offentlige sektor er man som sædvanlig en lille smule bagefter, men man er godt på vej, og disse bestræbelser støtter Det Konservative Folkeparti.

Men her hører enigheden med SF altså også op. SF har den opfattelse, at et kollektivt ledelsessystem er en forudsætning for selvforvaltning og en decentral beslutningskompetence. Efter vores opfattelse vil en sådan gummiledelse være ødelæggende for tanken om selvforvaltning. Vi ser tværtimod en klar ledelsesfunktion som en forudsætning for at kunne uddelegere kompetence. Skal man have kompetence, skal man også være kompetent, og der må ikke kunne opstå tvivl om, hvem der har ansvaret. Derfor er vi nødt til at styrke institutionslederne. Om disse så delegerer ansvaret længere ud, det er deres sag, men det er helt nødvendigt, at de bevilgende myndigheder, om jeg så må sige, ved, hvem de skal hænge op i lygtepælen, hvis der er noget, der kører skævt.

Det betyder naturligvis ikke, at vi på institutionerne kan undvære kollektive organer. Der skal fortsat være samarbejdsudvalg, elevråd, lærerråd osv., men lederen skal styrkes, ikke svækkes. SF henviser til ændringerne i universiteternes styrelse for nu snart 20 år siden. Efter vores opfattelse berettiger erfaringerne herfra ikke til at gennemføre tilsvarende styreformuler for andre uddannelsesinstitutioner, snarere tværtimod.

Hovedprincippet i de mange forsøg, som SF ønsker iværksat, er at flytte skolelederens beføjelser til et råd sammensat af lederen, to repræsentanter for det teknisk-administrative personale, fire lærere og fire elever eller studerende. Så er der en særregel for folkeskolen. Her skal endvidere allernådigst deltage fire forældre. Til gengæld skal skolenævnet, så vidt jeg har opfattet bemærkningerne, afskaffes.

Der er altså tale om en kraftig reduktion i forældrenes mulighed for at være med i skolens le-

delse. Kan SF virkelig mene det? Vil man virkelig sparke folkeskolens forældre i ansigtet på denne måde? Jeg vil også gerne spørge Socialdemokratiet, der jo udtalte sig meget positivt om forslagene: Vil fru Helle Degn sparke med? Jeg tror, at disse ting vil blive opfattet meget negativt hos forældrene til børn i folkeskolen, og jeg er overbevist om, at det vil komme til at indgå i den offentlige debat i de kommende måneder, at man vil bogstavelig talt afskaffe den indflydelse, som man har via skolenævnene.

Det må vi klart afvise. Det ville jo næsten svare til, at man afskaffede regering og Folketing og erstattede disse organer med fire repræsentanter for centraladministrationen, fire repræsentanter for befolkningen, to af vores udmærkede folketingsbetjente og så naturligvis Folketingets formand. Og det sidste borger naturligvis for kvaliteten. Alligevel vil jeg godt sætte et spørgsmålstegn ved, om det er den vej, vi skal.

Som sagt må vi afvise SF's beslutningsforslag, ikke på grund af denne eller hin detalje, men fordi vi principielt er helt uenige med SF i deres ideer om den kollektive ledelse.

Jeg skal tilføje, at denne afvisning deles af Centrum-Demokraterne.

Britta Schall Holberg (V):

Vi kan forhåbentlig efterhånden alle sammen se, at uddelegering af økonomisk ansvar og kompetence er den eneste rigtige måde, hvis vi skal skabe engagement og ansvarsfølelse blandt mennesker, der i det daglige er dem, der har problemerne inde på livet, og derfor også er dem, der bedst kan styre og vurdere inden for deres område. Men er det fuldstændig undgået SF's opmærksomhed, at det demokrati i undervisningen og den selvforvaltning, man her lægger op til, faktisk foregår i øjeblikket over det ganske land?

Vi havde jo diskussionen sidste gang i forbindelse med Socialdemokratiets forslag, og jeg skal derfor ikke sige mere om elevdemokrati. Jeg skal dog heller ikke undlade her at nævne, at jeg sidste gang også tog afstand fra den kollektive ledelse, som SF også lægger op til i deres forslag, og jeg skal ikke undlade at lufte min meget store undren over SF's forslag om at nedlægge skolenævnene.

Om selvforvaltning vil jeg derimod gerne brede mig lidt mere og sige, at jeg husker, hvil-

[Britta Schall Holberg]

ken opstandelse der blev, da jeg som indenrigsminister i 1982 sendte en cirkulæreskrivelse ud til kommunerne om den mulighed, der var for at delegere kompetence til idrætsforeninger og beboerforeninger og skolenævn og institutioner af alle slags. Dengang var tanken ganske ny og gav anledning til meget gny, om jeg så må sige.

I dag har tanken heldigvis fået karakter af dagligdag i mange kommuner, og mange er på vej på alle leder og kanter; skolenævne er vel de første, der får tildelt en sådan kompetence. Også fra centraladministrationens side er man i stigende grad gået over til dette system i forhold til de lokale institutioner, og det synes jeg er overmåde glædeligt.

Og så vil jeg sige til SF: Kære SF, kunne vi dog ikke bare lade det udvikle sig? Lovgivningen giver allerede i dag den mulighed, som SF lægger op til i deres forslag, og jeg er altså helt enig i det værdifulde i denne ændrede ledelsesmodel, også f.eks. på sygehusene, hvor der kan deles op, så hver afdeling får selvstændig økonomisk og beslutningsmæssig kompetence, eller dér, hvor undervisningsministeren f.eks. lægger øget kompetence ud til sine institutioner.

Men for at krone SF's iver efter at lave lovgivning om noget, der er mulighed for i dag, og som i større og større udstrækning bruges, vil SF bygge et forsøgsråd op, som »... skal fungere som overordnet organ for de forsøgsordninger, som foreslås«. I rådet skal efter SF's forestilling sidde lærerorganisationer, ansattes organisationer, elevorganisationer, Studerendes Råd, Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening og de berørte direktorater m.fl., som der står. Oprigtig talt, får SF ikke myrekryb ved at høre mig citere fra forslaget?

Det er jo sådan, at SF undertiden slår sig op på at være et græsrodsparti, og så foreslår man i samme åndedrag sådan en kødrand af organisationsfolk til at fungere som overordnet organ for forsøgsordninger. Det kan der næppe blive meget græsrod ud af, og der kommer givetvis ikke meget rammestyring ud af det. Ja, jeg ved faktisk ikke, om jeg skal le eller græde. Lokalt og i centraladministrationen håber jeg at man mest ler og ufortøvet fortsætter med det uddelegeringsarbejde, der allerede er i gang, og glæder sig over, at man ikke har sådan en dyne af et forsøgsråd til at sidde og ødelægge det hele, til at sidde det hele ihjel.

Venstre kan, som det fremgår, ikke støtte nogen af beslutningsforslagene.

Ole Vig Jensen (RV):

Vi er i Det Radikale Venstre i princippet enig i SF's ideer og tanker om decentralisering og selvforvaltning. Det er da også grunden til, at vi på en række områder i de senere år allerede har bidraget til at fremme og styrke selvforvaltningstanken og decentraliseringsprocessen, uden at vi er nået til vejs ende på nogen måde.

Vi har jo i øvrigt også lang erfaring for, at decentralisering og selvforvaltning kan ende med ypperlige resultater. Jeg tænker især på den lange tradition med de frie skoler, som jo i høj grad er udtryk for tillid til, at man kan overdrage det til befolkningen selv at forvalte det, vi også kunne kalde fælles vigtige samfundsopgaver.

Når vi har bidraget og støttet på en række felter indtil nu, vil jeg også gerne fremhæve tanker og ideerne om frikommunerne, som jo også er udtryk for ønsket om at styrke decentraliseringsprocessen og selvforvaltningen på en række områder. Jeg medgiver og siger det endnu en gang, som jeg har gjort det tidligere, at heller ikke her er vi nået langt nok, og man kan ind imellem være skuffet over, at der ikke har været større vilje til at betræde nye veje i denne retning. Men frikommunetanken er rigtig, og vi skal fortsat udvikle den, og den er et skridt på den vej, som SF også her vil betræde.

Jeg vil ikke gå ind i en mere detaljeret kommentering af de enkelte forslag, som jo er mange, men netop under indtryk af, at vi på en række områder har gode initiativer i gang, vil jeg henvise til folkeskolen og det forsøgs- og udviklingsarbejde, der nu er i gang. Vi kender endnu ikke så meget til de faktiske forsøg eller til, hvilke der godkendes og altså kommer i gang, men i alt, hvad man har oplevet indtil nu på området, syder og bobler det, som nogle siger, og som man kan opleve, og der er mange eksempler på, at man netop vil prøve at styrke selvforvaltningen på skoleområdet.

Jeg mener, at det er et godt eksempel på, at her skal vi ikke give os til at lovgive. Her skal der ikke laves centrale bestemmelser, men vi skal give folk nogle muligheder. Så tager de udfordringen op, og så kommer der en udvikling i gang skabt af befolkningen selv, hvad der netop er i overensstemmelse med de intentioner, der ligger i forslaget. Det synes jeg er rigtigt.

[Ole Vig Jensen]

Vi har også på det gymnasiale område for ny-lig haft en debat, der viser, at også på det felt er vi på rigtig vej. Og ministeren har nu endnu en gang bebudet, at der på et tidspunkt vil komme et forslag om en ny, grundlæggende erhvervsuddannelse, og at man i den forbindelse helt klart også vil tage dette vigtige emne med. Vi venter og ser, men tror naturligvis på, at det vil lykkes.

Så et par kommentarer til et par principielle spørgsmål. Det gælder bl. a. spørgsmålet om kollektiv ledelse. Jeg deler faktisk de synspunkter, som flere har ført frem om, at hvis man vil gå decentraliseringens vej og styrke selvforvaltningen, så skal man ikke samtidig styrke den kollektive ledelse. Der skal være nogle, der har ansvaret.

Jeg synes, det på det seneste er sagt stærkest – og måske lidt for stærkt – af Mogens Jensen, som jo ikke er ukendt med undervisningsverdenen, og som i en udmærket kronik i Politiken om forslaget om et udviklingsprogram for folkeskolen og skolen som lokalt kulturcenter bl. a. sagde, at hvis man skal dele et ansvar, der er 100 pct. – og det er et ansvar jo – blot mellem to, så udvikler det sig normalt som 1 pct. til hver. Så kan man spørge: Hvor bliver så den øvrige del af ansvaret af? Det er selvfølgelig lidt stærkt og nok også lidt overdrevent sagt, men man siger altså noget om, at det er vigtigt, at ansvaret er placeret, så man kan se det, og også, når det er nødvendigt, bruge det.

Som et led i de mange forslag er det også foreslået at nedsætte et centralt forsøgsråd, som skal have en overordnet styring, har jeg forstået, af hele denne virksomhed. Det strider, synes jeg, fundamentalt mod, hvad SF i øvrigt gerne vil, og hvis man vil søge intentionerne ført ud i livet, så mener jeg bestemt ikke, det er vejen at gå. Det bliver, som andre har sagt, utvivlsomt meget bureaukratisk og bliver i virkeligheden også meget centralistisk. Jeg mener ikke, at det kan bruges, selv om de gode viljer måske er til stede hos SF i denne sammenhæng.

Mere sammenfattende vil jeg sige, at jeg tror ikke, vi skal lovgive på området. Vi skal ikke pålægge regeringen at tage en række initiativer på området i form af love. Jeg mener, at vi skal styrke de mange ting, der nu er i gang, og jeg glæder mig da i øvrigt til, at disse forslag kommer til at indgå i de drøftelser, vi nu vil få i udvalget i forbindelse med de forslag, som Social-

demokratiet forleden dag havde til behandling her i Tinget om en demokratisering på visse uddannelsesområder. Samlet vil det kunne give os en god debat og vil vel også kunne give undervisningsministeren inspiration til, dér, hvor han har ansvaret for det, at styrke decentralisering og selvforvaltning.

Vi vil altså ikke kunne medvirke til fremme af disse forslag, men finder, at de giver en god anledning til endnu en gang at få drøftet dette emne, som måske kan være med til yderligere at interessere befolkningen og styrke det, man gerne vil.

Poulsgaard (FP):

Det var da en dejlig slutning. Man står og bliver helt nervøs, men da De Radikale endelig fik sig bestemt, bestemte de sig til det rigtige.

Den radikale hr. Ole Vig Jensen sagde, SF gerne vil. Ja, hvad vil SF? Har de nogen sinde haft ansvar, har de nogen sinde haft indflydelse? Vi ved, at de gerne vil have en masse stemmer, og de er fantastisk dygtige til at love guld og grønne skove, demokrati, medbestemmelse og indflydelse. Men hvis vi så vender blikket mod de lande, der har stået model til SF's tanke, er det kæft, trit og retning. Dér er det skoleuniformer og spanskror, der hersker. Dér er der ingenting med demokrati i skolen og den slags ting.

Jeg ved ikke, hvad SF vil. De vil have nogle stemmer, og de lover, som jeg har sagt før, smør på begge sider af brødet. Det er noget forfærdeligt svineri. Men det er der altså stemmer i. Det er jo rystende, når vi snakker uddannelsesspørgsmål, at folk ved deres fulde fem og med en høj uddannelse i det hele taget kan drømme om at stemme på det parti, selv om de økonomiske analyser, ja, de er ikke mørke, de er ikke dystre, de er bælgravende mørke, og vi bliver sat under administration den dag i morgen måske. Alligevel fortsætter SF med sin fremturen. Det skal være medbestemmelsesdemokrati, og det er den medbestemmelse, det demokrati, der har ødelagt skolerne, der har ødelagt det hele, hvor man simpelt hen ikke lærer noget.

Jeg var til møde her forleden. I kan tro mig eller ej. Nej, det var ikke et møde, jeg var til, nå ja, jeg skulle være med i noget i Hvide Sande. Der var nogle skoleklasser, der skulle dyste. Han har sådan en quiz, har Claus Toksvig. Han kan ikke klare sig med den hyre, han får nede

[Poulsgaard]

fra EF-Parlamentet, så han skal have lidt goder ved siden af. Der blev spurgt: Hvem var Hitler? De unge mennesker, der var 12, vidste ikke, hvem Hitler var. Man har haft så travlt i klansens timer med demokrati og medbestemmelse, at man helt har glemt historieundervisning, kristendomsundervisning og andre fag.

Men all right. Skulle vi tage dette en smule alvorligt – altså demokrati og medbestemmelse – må det også være økonomisk medbestemmelse og økonomiske rammebevillinger, der skulle opfyldes. Det er jo ikke det, SF tænker på. For hvis det var det, SF ville, kunne de godt få mig med til, at vi gav hver skole i dette land så og så mange kroner cash og så stillede nogle krav til dem.

Nu snakker jeg om folkeskoler. Det var det første af mange forslag, der er på her. Når skolen har levet op til disse forpligtelser, kunne skolen selv om, hvordan den ville bruge restbeløbet. Det vil jeg godt være med til. Men jeg tror ikke rigtig, det er det, der ligger i det. Der ligger nok det i det, at når de har ævlet og kævlet længe nok, haft kurser nok og rejst nok og alt det dér, søger man bare en merbevilling, og så skal vi andre betale det. Det er ikke det, jeg kalder selvforvaltning.

Men all right, jeg kan i hvert fald ikke tage dette alvorligt. Jeg kan i hvert fald glæde mig over, at forslagene overhovedet ikke har chance for at blive vedtaget, efter at De Radikale bekendte kulør. Men at have med SF at gøre er som at hælde vand på en gås. Man kan lige så godt lade være at diskutere med dem. Men giver det alligevel slet ikke stof til eftertanke? Hos Information, som nok er den avis, der ligger tættest på SF's mening, har man også medbestemmelse og demokrati, og jeg ved ikke hvad. De må til at fyre en masse medarbejdere nu. De må til at skære ned på lønnen. Tænk, hvis det var et kapitalistisk foretagende, der begyndte at skære ned på løn, så skulle vi have set de beslutningsforslag, der var kommet fra SF. Det viser bare, at det duer ikke. Selv Gorbatsjov derovre i det høje Rusland har jo fundet ud af, at der skal være en økonomisk gulerod, og at alt det her socialistævl ikke duer. Det duer ikke, hr. Aage Frandsen.

Det kan da godt ske, at nogle af de dér unge mennesker, der sidder ude på uddannelsesstederne, tror på det, og her er SF jo fantastisk dygtigt. Jeg kunne ønske, at vi bare var en tien-

dedel så dygtige. Jeg er helt sikker på, når skatteyderen har betalt, og når lovforslaget er blevet trykt, at de ligger strøet ud på alle uddannelsessteder og gymnasier. Her kan de unge mennesker læse om alle de fremragende ting, SF vil. Så er der måske et par stykker, der hopper på limpinden og stemmer på SF. Det er de dygtige til.

Men den danske befolkning har ikke en sådan karakter, at den er så let at narre. Tiden er ikke til nas og fjas, og det her er fjas og nas. Det er simpelt hen noget, der ikke burde diskuteres alvorligt. Jeg har heller ikke taget det særlig alvorligt. Jeg er bare ked af, at der er nogle enkelte mennesker, der tager det alvorligt.

Merethe Due Jensen (KRF):

Der er åbenbart en demokratiseringsiver i SF med den lange række beslutningsforslag, vi ser i denne tid. Jeg vil nøjes med at konstatere, at inflationen også har holdt sit indtog i SF.

Kristeligt Folkeparti er interesseret i og har altid været varm fortalere for at skabe demokratiske vilkår at arbejde under. Vi behandlede den 9. februar 1988 lignende forslag om elevdemokrati på gymnasier og hf, handelsskoler og tekniske skoler osv. Jeg vil henvise til mine ordførelser fra den 9. februar, hvor jeg nævnte, at den nye reform ville rumme en række nye tanker og ideer, men at millimeterretfærdighed er en umulighed at opnå.

Kristeligt Folkeparti afviste forslagene den 9. februar, og det gør vi også i dag, når det gælder beslutningsforslagene nr. B 88-92.

Berlau (FK):

SF bør naturligvis roses, når de laver noget, der er godt, ligesom de bør skoses, når de laver noget, der er noget møg. Jeg synes, at SF i denne sammenhæng har taget sig sammen og er kommet med nogle forslag, der er fornuft i.

Demokrati er noget, der bør udstrækkes så langt som overhovedet muligt. Det er selvfølgelig til stor irritation for magthaverne i det land, man lever i. Det bærer diskussionen her i Folketinget også ganske tydeligt præg af. Jeg synes, i øvrigt, at bemærkningerne til forslaget er ganske fiffigt udregnet, hvor man tager fat i den langsomme udvikling af demokratiet, der har været i landet, bl.a. spørgsmålet om kvindernes stemmeret osv. Dengang hylede man også op om, at hvis først madammerne fik stemmeret,

[Berlau]

ville det gå helt forfærdeligt med vores land. Det er gået siden hen, selv om damerne også har stemmeret.

Når man hører på de borgerlige tordentaler heroppefra, kan man få fornemmelsen af, at folket bare er en bande abekatte, som i hvert fald ikke bør understyres med indflydelse af nogen art. Det har vi naturligvis en anden opfattelse af i Fælles Kurs. Vi mener, at folket i den udstrækning, det overhovedet er muligt, bør være medbestemmende på de områder, det lever i, det være sig i stort som i småt.

Det ansvar, der bliver talt en hel del om her, er jo ikke et spørgsmål om, at seminarierne eller folkeskoleelever eller andet skal erklære fremmede magter krig. Der er alene tale om, at man skal beskæftige sig med det område, som man har med at gøre lokalt, og det er en naturlig ting og en selvfølge i et samfund, som udvikler sig. Derfor er vores holdning til forslagene stærkt positiv. Vi vil dog godt tage forbehold vedrørende nogle detaljer forskellige steder, f.eks. kan der måske kigges på sammensætningen i den form, man vil administrere på. Her kan der måske endda komme bedre forslag end det, som SF har fremsat her.

Det irriterer mig forfærdeligt, når hr. Poulsgaard pludselig begynder at kalde SF for det, han plejer at kalde Fælles Kurs for. Det med smør på begge sider af brødet plejer at være forbeholdt Fælles Kurs, og vi vil gerne have vores smør i fred. Det skal hr. Poulsgaard ikke begynde at dele ud til SF eller andre. Det er en lille tête-à-tête, vi har mellem Fremskridtspartiet og Fælles Kurs, og den vil vi så naturligvis gerne have lov at beholde for os selv.

Jeg synes naturligvis ikke, det er dårligt, hvis man i selvforvaltning eller i et system, man selv administrerer, kan finde ud af at skære ned på tingene. Her er hr. Poulsgaards sammenligning med Information helt ærligt nærmest talentløs. Hvis det er sådan, at en virksomhed går dårligt – og det er ligegyldigt, om den er privat eller en medarbejderejet institution – må man naturligvis søge at finde økonomiske løsninger på sine problemer. Forskellen mellem den private og den medarbejderejede er jo, at den private vil forsøge at skyde sine økonomiske tab over på andre mennesker, således at den ikke selv lider noget tab. Den medarbejderejede virksomhed er naturligvis nødt til at kigge til det på en anden måde.

Man hører f.eks. aldrig aktionærer i private virksomheder sige: Nå, vi kommer til at droppe vores aktionærudbytte i år, for det går ikke så godt, det her. De vil langt hellere foretrække at sige: Vi har ikke det nødvendige dækningsbidrag i vores kasse, og derfor må vi sætte omkostningerne ned i vores virksomhed. Det er den sædvanlige kliché, men den indeholder i realiteten nøjagtig det samme. Derfor er sammenligningen med Information, som i hvert fald nok ikke ligger SF så nær, som hr. Poulsgaard gav udtryk for, ikke god. Det er vel nok nærmest deres eget dagblad, Socialistisk Dagblad, man burde have taget frem som eksempel. Det gik jo faktisk konkurs på helt almindelig kapitalistisk vis, dengang der ikke var flere penge i kassen, så det er et dårligt eksempel at hænge SF op på, når det drejer sig om administration af demokrati og noget medindflydelse i denne sammenhæng.

Men tilslutning til forslagene.

Aage Frandsen (SF):

Jeg skal da indledningsvis takke for de positive bemærkninger, der faldt, først og fremmest fra Fælles Kurs og Socialdemokratiet. Jeg oplever også, at der er positive bemærkninger til i hvert tilfælde intentionerne fra Det Radikale Venstre og vel også lidt fra undervisningsministeren. Der er i hvert tilfælde lidt mere, end der var hos ordførerne for de partier, som tegner regeringen. Det hænger nok sammen med, at undervisningsministeren i hvert fald taler meget om selvforvaltning og også mener det. Det er så spørgsmålet, hvordan vi skal kombinere selvforvaltning med demokrati. Det er selvfølgelig en ganske interessant diskussion om, hvordan vi skal udforme vores demokrati.

Undervisningsministeren har da helt ret i, at den enkelte har lige så megen ret som gruppen. Fordi det er en gruppe, der siger noget, behøver det ikke være rigtigt i forhold til den enkelte. Men når det drejer sig om demokratiet i vores samfund, har vi vedtaget, at det er flertallet, altså gruppen, der lægger nogle linjer. Det er ikke den enkelte, der bestemmer. Vi har vedtaget, at det er en fordel, at det er os alle sammen, der deltager i beslutningsprocessen, og at man så i fællesskab – det bliver så et flertal – finder frem til, hvad der skal være gældende. Det er det politiske demokrati.

[Aage Frandsen]

Hvorfor skulle det politiske demokrati adskille sig så meget fra demokratiet på en arbejdsplads, i en uddannelsesinstitution eller på anden måde? Det, der er tale om, er, at brugerne, at de ansatte i et skoleråd i fællesskab finder ud af det, træffer nogle beslutninger, som i øjeblikket enten træffes i et amtsråd, i en kommunalbestyrelse eller alene af skolelederen. Ud fra disse beslutninger, som kan sammenlignes med politiske beslutninger, træffer lederen stadig væk sine beslutninger. Vi har ikke med vores forslag afskaffet inspektøren, rektoren, forstanderen, men vedkommendes kompetence er klart indskrænket.

Hvis vi sammenligner med universiteterne og de øvrige højere læreanstalter, er det det samme. Her vælger de, der er på institutionerne, en ledelse, ikke en daglig ledelse, men en gruppe, som udgør et politisk forum, eller hvad man vil kalde det. Der er også en leder, en rektor, som træffer de administrative beslutninger, men selvfølgelig på baggrund af de beslutninger, der er truffet i det kollektive organ. Der er ikke tale om en kollektiv ledelse, men det er selvfølgelig – hvis man ikke kan lide ordet kollektiv ledelse – en nemmere måde at afvise det på.

Jeg mener også, at jo flere der er sammen om at træffe en beslutning, jo bedre bliver beslutningen da som regel. Jeg håber da, at andre politiske partier har det på samme måde, som vi har i SF. Når vi finder frem til noget i fællesskab, bliver det gennemgående noget bedre. Det er åbenbart derfor, at befolkningen synes, at det er så godt, at de giver sig til at stemme på os. Det er ikke, fordi det er én person, der har fundet på, at det nu skal være sådan. At der er flere sammen om at træffe beslutninger med henblik på, hvilke ting der skal føres ud i livet, må da være en fordel frem for, at det kun er én. Så siger man nok, at man kan jo gøre meget af det allerede i dag. Man kan godt gøre noget af det, men man kan altså ikke gøre det, der står her, for hvis man kunne det, var der ikke noget problem.

Folkeskolen er nok det sted, hvor man er kommet længst både med hensyn til demokrati og med hensyn til selvforvaltning. Derimod er man kommet meget, meget mindre frem, når det drejer sig ikke mindst om erhvervsskolerne. Derfor venter vi selvfølgelig med spænding på, hvad undervisningsministeren finder frem til i

den forbindelse. Men man er ikke nået særlig langt i erhvervsskolen, når man tænker på de ansattes og på elevernes indflydelse. Forholdene er helt utrolig middelalderlige med hensyn til at inddrage dem, der arbejder på stedet.

Når det drejer sig om gymnasier og hf, må man også sige, at der er grænser for, hvor langt man er kommet. Selvfølgelig har lærerrådet en vis kompetence, det har høringsret, det skal spørges, men igen er det én person, som – hvis man bruger den konservative ordførers, hr. Kirkegaards, ord – én person, som er kompetent, som om man har fået et eller andet i nådegave, fordi man er blevet ansat i en bestemt stilling. Det er en lidt overraskende opfattelse af begrebet demokrati.

Med hensyn til folkeskolen er det da rigtigt, at forældrenes indflydelse indskrænkes ved, at specielt eleverne får mere indflydelse. Men brugerne er jo ikke kun forældrene, det er også eleverne. Men at påstå, at forældrene nu er helt sparket ud, holder ikke. Man kan sige, at nogle af forældrene har fået et lille skub ud, og så er der kommet elever ind i stedet for. Balancen i forhold til den nuværende balance mellem brugere og selve institutionen er stort set uændret.

Det er værd at lægge mærke til, hvordan forslaget er lavet. For det første er der tale om forsøg. Det er ikke, fordi vi elsker forsøg – det er der andre partier der gør mere, end vi gør det – men for at kunne komme længere er det da værd at lave forsøg. Vi siger jo ikke, at alle institutioner skal se sådan ud. Nej, vi siger: lad os prøve at lave nogle institutioner, der er mere demokratiske, end vi kender til nu. Er det ikke nødvendigt at gøre det ved at lave et bestemt forsøgsråd, så lad os for os gerne gøre det på en anden måde. Vi skulle netop lade demokratiet komme til udfoldelse ved, at man lavede forskellige ordninger. I øjeblikket er der jo én ordning, der gælder, og så er der forskellige nuancer specielt inden for folkeskoleområdet, men inden for de andre områder er det i realiteten kun én ordning.

Derfor siger vi: Skal vi ikke prøve at give mulighed for flere ordninger og lade det komme til en prøve på, hvad for en ordning der er bedst? Er en mere demokratisk ordning bedst, eller er det mere enkeltpersonstyrede foretagende bedst? Lad det komme an på en prøve, lad os få lov til at lave nogle forsøg.

[Aage Frandsen]

Undervisningsministeren talte om, at demokratiets værste fjende var en dårlig ledelse. Ja, det er da rigtigt, det vil jeg da også sige, men hvem siger, at det er automatik? Universiteterne er ikke gået nedenunder og hjem, fordi de har en ledelse, der er valgt af dem, der er der. Jeg tror ikke, der er nogen, der i dag påtænker at køre tilbage til det gamle system, man havde før 1968, med én ledelse osv. Hvorfor skulle universiteterne være specielt anderledes end andre uddannelsesinstitutioner? Er de anderledes end seminarierne, er de anderledes end de sociale højskoler, erhvervsskolerne osv.? Efter vores opfattelse er der ikke nogen forskel. Hvorfor skal vi ikke prøve?

Det er ikke os, der vil have en bestemt ordning, der skal trækkes ned over hovedet på hele uddannelsesområdet. Det er i virkeligheden jer, der afviser at gå særlig langt her, fordi der er en lovgivning i øjeblikket, som kun giver meget begrænsede muligheder og det igen er meget afhængigt af, hvorvidt en leder er interesseret i at delegere ud. Ét er, at man siger, at man godt kan delegere en række ting ud til selvforvaltning i institutionen, og så er det lederens ansvar, og så kan det være, at lederen finder på at delegere det ud, men hvis lederen ikke gør det, kunne det jo være, at det var en dårlig ledelsesform, og så skulle man måske prøve nogle andre.

Hr. Poulsgaard holdt sådan set en tale, som han kunne have holdt om et hvilket som helst forslag. Det er jo en fordel, hvis man holder en sådan tale, fordi man kan gentage det nogle gange. Til den vil jeg kun sige, at efter at dette samfund har puttet smør på brødet på den ene side, vil vi pege på plantemargarine som det nødvendige i fremtidens samfund.

Dette forslag koster ikke en krone, men giver de mennesker, som skal være omfattet af ordningerne, mulighed for selv at være med til at bestemme, hvordan tingene skal være, og det giver dem et medansvar for dem. I øjeblikket skærer man ned på nogle bestemte områder, og man har ikke indtryk af, at de institutioner, som bliver udsat for det, er særlig begejstret for det.

Jeg kan egentlig ikke forstå, at man ikke også fra de partiers side, som er interesseret i, at man omstrukturerer og omprioriterer inden for den offentlige sektor, ikke også er interesseret i at lade brugerne, lade de ansatte i langt højere grad deltage. Her kan man sige, at Information

er et godt eksempel, selv om jeg ikke mener, man skal efterleve den i den offentlige sektor. Netop fordi dagbladet Information har den styreform, det har, kan det overleve. Havde det haft en kapitalistisk styreform, var det gået nedenunder og hjem for lang tid siden. Havde det været inden for den offentlige sektor, havde man også skåret det væk for lang tid siden, for her har man ikke den fleksibilitet, som vi i virkeligheden mener man i langt højere grad kunne få, hvis man havde en langt større udstrækning af demokratiet.

Vi mener, at de forslag, som Socialdemokratiet og vi er kommet med, tilsammen i hvert fald kunne danne grundlag for, at også Det Radikale Venstre kunne være med til at lave noget i Uddannelsesudvalget, som bidrog til, at vi kunne komme et skridt videre i retning af demokrati.

Vi har ikke sagt, at vi med vores forslag har fundet det, som skal gennemføres, lige så vel som Socialdemokratiet heller ikke vil sige, at deres forslag skal gennemføres. Hvis intentionen er, at vi godt vil give større muligheder for demokrati og selvforvaltning inden for institutionerne, må man altså også give bedre rammer, end tilfældet er i dag, ikke specielt inden for folkeskolen, for dér kunne man nok leve med det, men inden for de andre uddannelsesområder, hvor der er meget få muligheder for, at man i virkeligheden kan gennemføre en reel selvforvaltning og demokrati.

(Kort bemærkning).

Kirkegaard (KF):

Nej, så let skal hr. Aage Frandsen nu ikke slippe. Jeg forstod på udtalelserne, at hr. Aage Frandsen erkendte, at der var en vis begrænsning af forældrenes indflydelse.

Nu skal jeg fortælle hr. Aage Frandsen, hvad det her drejer sig om. I øjeblikket er der et skolenævn, som normalt består af syv forældre med stemmeret, og så deltager der normalt to lærerrepræsentanter, to elevrepræsentanter og en skoleleder uden stemmeret.

Det, SF nu foreslår, er, at forældreindflydelsen skal begrænses til at have fire repræsentanter ud af et organ på 15. Derfor er det med fuld berettigelse, at jeg i mit første indlæg kaldte dette et spark imod forældreindflydelsen i den danske folkeskole. Jeg kan ikke forstå, at SF virkelig mener dette.

[Kirkegaard]

Jeg vil godt direkte spørge ordføreren på det skolepolitiske område, fru Hanne Thanning Jacobsen, om hun deler den opfattelse, at vi skal sparke forældrene på den måde?

Jeg vil også igen spørge fru Helle Degn, om Socialdemokratiet virkelig vil købe den model til begrænsning af forældreindflydelsen i den danske folkeskole?

(Kort bemærkning).

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Den opfordring vil jeg da gerne tage imod, hr. Kirkegaard. Som det kan ses af forslaget, er jeg i modsætning til det forslag, vi forhandlede for et par timer siden, medforslagsstiller til det. Det betyder, at jeg står inde for den konstruktion, vi har bygget op.

Det er korrekt, som hr. Kirkegaard fortæller os, at der nu er syv forældrevalgte medlemmer af skolenævnet og to elever, det giver ni. Nu siger vi, at der skal være fire forældre og fire elever, det giver otte. Det er et minus på én. Til gengæld er der to fra det teknisk-administrative personale, som har fået plads. De kunne meget vel repræsentere både forældre og børn, så jeg ser ikke noget problem i den konstruktion, vi har lavet.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Jeg kan forstå, at Det Konservative Folkeparti er meget interesseret i, hvordan man får folk med i beslutningsprocesserne, i dette tilfælde forældrene. Det, der så undrer mig, er, at hr. Kirkegaard ikke har lagt mærke til, at forslaget går ud på, at en del af den kompetence, som i øjeblikket ligger uden for skolenævnet, ligger i skolekommissionen eller i kommunalbestyrelsen, og den delegerer vi jo hen til skolerådet. Det er rigtigt, at forældrene må dele det med nogle, men de får også mere inden for det område, de kan beskæftige sig med. Der er en større kompetence i forslaget, end der i øjeblikket er til det organ, hvor forældrene er repræsenteret. Vel er det rigtigt, at forældrene må dele med deres egne børn – det synes jeg egentlig også er rimeligt nok, det er også børnenes skole – men forældrene får sandelig også mere kompetence og større indflydelse på nogle områder, hvor de ikke har haft det før.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Hr. Kirkegaard efterlyser Socialdemokratiets holdning.

For det første vil jeg sige, at hr. Kirkegaard ikke har forstået SF's forslag på det skolepolitiske område. Jeg er ganske enig i den uddybning, hr. Aage Frandsen lagde frem. Der er faktisk tale om øget indflydelse på langt flere beslutninger end i det nuværende system for forældre, for elever og i og for sig også for lærerne, fordi man laver et samlet skoleråd. Derfor er der tale om, at man deler kompetence og beslutningsmuligheder for et langt større område for alle parter i skolens hverdag, end det hidtil har været tilfældet. Det ser jeg som noget spændende.

Derudover skal jeg henvise til, at Socialdemokratiet, som jeg også sagde i min ordførertale, inden længe vil fremlægge sit bud på en øget demokratisering af beslutningsprocessen og også på en administrativ og beslutningsmæssig forenkling på folkeskoleområdet.

(Kort bemærkning).

Kirkegaard (KF):

Hvis man skal tro de to repræsentanter for SF, har de faktisk den opfattelse, at hvis man gennemfører forslaget her, betyder det, at forældrene får større indflydelse i den danske folkeskole, end de har i øjeblikket. Jeg er temmelig overbevist om, at de to repræsentanter ganske og aldeles tager fejl. Jeg er også overbevist om, at de organisationer, som repræsenterer forældrene i denne sammenhæng, er helt uenige med SF. Det er i øjeblikket sådan, at mange skolenævnsrepræsentanter beklager sig over, at de har svært ved at klare sig i argumentationen over for de professionelle i de skolenævn, vi har i øjeblikket.

Hvordan skal det så gå, når de bliver fire ud af 15? Dette er reelt på kanten af at være afskaffelse af forældreindflydelse. Det kan godt ske, at man kan lægge noget mere kompetence over til skolerådet, men det kan man såmænd også i forvejen, hvis man har viljen til det hos de kommunale myndigheder. Det vil vi da gerne opfordre til.

Så bemærkede jeg med overordentlig stor interesse, at også Socialdemokratiet går ind for at nedlægge skolenævnene.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Markedsudvalget (19/2 88):

Udtræder: Pia Kjærsgaard (FP)
Nyt medl.: Annette Just (FP)

Udenrigsudvalget (19/2 88):

Udtræder: Inger Harms (SF)
Ny stedf.: Pelle Voigt (SF)

Kommunaludvalget (19/2 88):

Udtræder: Dagmar Mørk Jensen (RV)
Nyt medl.: Ole Vig Jensen (RV)

Miljø- og Planlægningsudvalget (19/2 88):

Udtræder: Kirsten Madsen (FP)
Nyt medl.: Dohrmann (FP)
Udtræder: Annette Just (FP)
Ny stedf.: Kirsten Madsen (FP)

Markedsudvalget (22/2 88):

Udtræder: Annette Just (FP)
Nyt medl.: Pia Kjærsgaard (FP)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 24. februar 1988, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.59
